

SUFĀRĀ

KUR'ANSKA POČETNICA SA VJEŽBAMA
PREMA ARAPSKOM MUSHAFSKOM PRAVOPISU

SUFĀRA

KUR'ANSKA POČETNICA SA VJEŽBAMA
PREMA ARAPSKOM MUSHAFSKOM PRAVOPISU

Tuzla 2012. godine

„Ko bude učio Kur'an i postupao onako kako Kur'an nalaže, njegovim roditeljima će na Sudnjem danu biti stavljena kruna čija će svjetlost biti bolja od sunčeve svjetlosti na Zemlji...“ (Ebu Davud)

Za pomoć koju mi pružiše prilikom školovanja i u mom životu, činim dovu Uzvišenom Allahu da mojim roditeljima, babi Selim ef. i mami Lejli, podari svakو dobro ovog i budućeg svijeta. Amin!

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Uvod

Činim zahvalu Uzvišenom Allahu na svim blagodatima kojima je darovao Svoje robe, a posebno na blagodati Kur'ana Časnog, najveće blagodati i upute za uspješan život i sreću na ovom i budućem svijetu.

Salavat i selam donosim na Allahovog poslanika i miljenika, Muhammeda, a.s., onog koji je poslat kao milost svim svjetovima i donosioca Posljednje Allahove objave – Kur'an-i-Kerima.

Nakon nepune tri godine, od izlaska prvog izdanja **SUFARE – kur'anske početnice sa vježbama prema arapskom mushafskom pravopisu**, predstavlja mi izuzetno zadovoljstvo da je došao momenat da ova Sufara doživi i svoje drugo izdanje, i to ovaj put u boji, sa nešto doradjenim sadržajem, a u cilju još lakšeg i kvalitetnijeg savladavanja učenja arapskog pisma.

I u ovom izdanju svaka lekcija počinje kur'anskom porukom (ajetom) ili izrekom Allahovog poslanika Muhammeda, a.s., (hadisom) koji su navedeni ciljano kako bi polazniku prije svake lekcije bili podstrek da uloži još više truda i da pojača želju da savlada mushafsko pismo.

Sve vježbe su prilagođene pravopisu Mushafa koji su štampani u arapskim zemljama, koji su kod nas sve više u upotrebi, a za koje ne postoji mnogo toga što bi bilo od pomoći pri savladavanju samog učenja kur'anskih harfova. Ovo pismo je dosta razgovjetnije i lakše za čitati od pravopisa Mushafa koji su štampani u Turskoj, a u ovom izdanju obzirom da je u „coloru“, novi harf je posebno istaknut drugačijom (zelenom) bojom. Također, ono što je najvažnije istaknuto je zelenom bojom, kako bi i na taj način bolje ostalo urezano u memoriji onih koji uče ovo pismo.

Nakon obrade samih harfova i njihovih vježbi, u poglavlju “Dodatak I”, ponovo sam uvrstio rad uvaženog Dr. hfv. Dževada Šošića pod nazivom “*Funkcije simbola u pravopisu medinskih mushafa*”, koji obrađuje simbole i dijakritičke znakove u pomenutom mushafskom pravopisu. Također, u ovom dodatku se nalaze pravila oko počinjanja učenja na riječima koje počinju za *hemzeti-wasлом*; pravila oko zaustavljanja u toku učenja Kur'ana, te arapski brojevi.

Također, ovo izadnje je obogaćeno još jednim poglavljem, naime, u poglavlju “Dodatak II”, uvrstio sam posljednjih 10 kur'anskih sura, zatim suru El Fatihu, te prvih pet ajeta sure El Bekare (najčešće zvanih ELIF LAM MIM). Obzirom da ove sure većina onih koji uče kur'ansko pismo znaju napamet, one predstavljaju izuzetne primjere za savladavanje prvih časova učenja Kur'ana.

Predstavlja mi izuzetno zadovoljstvo što uz ovo izdanje Sufare dolazi i DVD na kojem se nalazi svih sedamnaest sufarskih lekcija sa njihovim vježbama. DVD je namijenjen upotrebi na kompjuterima. Lekcije su koncipirane kao i u udžbeniku, a vježba je dobila i zvučni zapis, gdje klikom na određenu riječ možete čuti ispravan izgovor te riječi. Smatram da će ovo biti izuzetno olakšanje polaznicima koji koji uz DVD samostalno kod kuće mogu uvježbavati lekcije i na taj način bolje utvrditi gradivo.

Činim dovu Allahu, dž.š., da bude što više one braće i sestara koji će učiti Kur'an-i-Kerim i vladati se prema njegovim uputama. Amin!

Autor

O kur'anskom pismu

Kur'ansko pismo ima 28 harfova (slova) i piše se i čita, za razliku od našeg pisma, sa desne strane prema lijevoj. Ovo pismo nema, posebno, pisanih i štampanih slova, niti ima latiničnih i ciriličnih slova, kakav je slučaj sa našim pismom.

Harfovi (slova) uglavnom se čitaju sa vokalima i drugim oznakama koje dolaze nekada iznad, a nekada ispod samih harfova. U kur'anskom pismu postoje kratki i dugi vokali. Kratki vokali imaju svoje oznake, a dugi vokali nastaju spojem kratkih vokala i drugih harfova, uzročnika dužine.

Postoji više načina podjele samih harfova: oni koji se spajaju samo sa desne strane, oni koji se mogu u riječi spajati i sa desne i sa lijeve strane, te oni koji se nikako ne mogu spajati. Zatim, tu je podjela na slabe i jake ili sunčane i mjeseceve harfove. Također, zavisno od samog načina izgovora, harfovi se mogu podijeliti na više ishodišta (mahredža), ali ovdje nećemo o tome govoriti.

Ovdje ćemo samo prikazati sve harfove sa njihovim nazivima:

Red. broj	Oblik harfa	Naziv harfa	Red. broj	Oblik harfa	Naziv harfa
1.	ء	Hemze, elif	15.	ض	Dad
2.	ب	Ba	16.	ط	Ta
3.	ت	Ta	17.	ظ	Ža
4.	ث	Sa	18.	ع	'Ajn
5.	ج	Džim	19.	غ	Gajn
6.	ح	Ha	20.	ف	Fa
7.	خ	Ha	21.	ق	Qaf
8.	د	Dal	22.	ك	Kaf
9.	ذ	Zal	23.	ل	Lam
10.	ر	Ra	24.	م	Mim
11.	ز	Za	25.	ن	Nun
12.	س	Sin	26.	ه	Ha
13.	ش	Šin	27.	و	Waw
14.	ص	Sad	28.	ي	Ja

HARFOVI KOJI SE SPAJAJU SAMO SA DESNE STRANE

Najvrijedniji ibadet moga ummeta je učenje
Kur'ana. (Bejheki)

Elif |

Prvo slovo arapskog alfabeta je *elif*. *Elif* je slovo koje se može spajati s drugim slovima samo s desne strane.

Na početku riječi	U sredini riječi	Na kraju riječi
	ل	ل

Sam *elif* ne možemo izgovoriti, osim ako se nalazi na početku kur'anskih sura. Da bismo ga mogli izgovoriti neophodno je da on ima određene znakove, koje nazivamo vokalima (samoglasnicima). U ovoj lekciji ćemo naučiti tri vokala koja se izgovaraju kratko, a to su: *E, I i U*.

Kosa crta iznad slova zove se *fetha* i označava vokal *E*

Kosa crta ispod slova zove se *kesra* i označava vokal *I*

Znak sličan „zarezu“ iznad slova zove se *damma* i označava vokal *U*

Elif sa ovim vokalima čita se na slijedeći način:

$$U = \dot{\text{إ}} \quad I = \dot{\text{إ}} \quad E = \dot{\text{إ}}$$

Hemze ﴿

U ovoj lekciji pored *elifa*, naučit ćemo još jedno slovo, a ono se zove *hemze*. *Hemze* ima samo jedan oblik bez obzira gdje se nalazi, a izgleda ovako: ﴿. U kombinaciji sa ranije pomenutim kratkim vokalima *hemze* se čita isto kao i *elif*, npr.:

$$U = \dot{\text{إ}} \quad I = \dot{\text{إ}} \quad E = \dot{\text{إ}}$$

U mushafima koji su medinske štampe, *hemze* može doći sa pomenutim vokalima samo, ali i sa drugim slovima. Jedno od tih slova je i *elif*. *Elif* sa *hemzetom* se isto čita:

$$U = \dot{\text{إ}} \quad I = \dot{\text{إ}} \quad E = \dot{\text{إ}}$$

Zapamtimo da:

ī ili ē čitamo kao naše kratko **E**!

ī ili ē čitamo kao naše kratko **I**!

ī ili ē čitamo kao naše kratko **U**!

Vježba 1.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

ā

Naučite sami da čitate Kur'an. Za svaki pročitani harf Kur'ana bit će deseterostruko nagrađeni. (Darimi)

Dal د

Dal je slovo koje se izgovara kao i naše D. Ovo je slovo koje se sa drugim slovima u riječi može vezati samo sa desne strane.

Na početku riječi i kad je samo	U sredini i na kraju riječi	
Rastavljeno	Spojeno	

Kao što vidimo slovo *dal* kada je spojeno u riječi dobije sa desne strane jednu liniju koja ga spaja sa slovom prije njega, slično kao kod naših pisanih slova kada ih spajamo.

U kombinaciji sa kratkim vokalima, koje smo naučili u prethodnoj lekciji *dal* će se čitati na slijedeći način:

$$\text{Du!} = \dot{\text{د}} \quad \text{Di!} = \check{\text{د}} \quad \text{De!} = \acute{\text{د}}$$

Zal ذ

Pored slova *dal* u ovoj lekciji ćemo naučiti još jedno novo slovo, a ono se zove *zal*. Ovo slovo je slično slovu *dal*, samo je razlika u tome što na sebi ima jednu tačku. Tako, *zal* ima slijedeće oblike:

Na početku riječi i kad je samo	U sredini i na kraju riječi	
Rastavljeno	Spojeno	

Ovo slovo po svom izgovoru ne postoji u našem jeziku, a izgovara se tako što se vrh jezika stavi među sjekutiće i izgovori se „*tepavo*“ Z.

U kombinaciji sa kratkim vokalima E, I i U, ovo slovo čitat ćemo na slijedeći način:

$$\text{Zu!} = \dot{\text{ذ}} \quad \text{Zi!} = \check{\text{ذ}} \quad \text{Ze!} = \acute{\text{ذ}}$$

Zapamtimi da:

Š čitamo kao De!

ذ čitamo “tepavo” Ze!

čitamo kao Di!

čitamo "tepavo" Zi!

Đ čitamo kao Du!

ذ čitamo “tepavo” Zu!

Vježba 2.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

Nikada se ne okupe ljudi u jednoj od Allahovih kuća s nijetom da uče iz Allahove Knjige i izučavaju njene sadržaje, a da se na njih na spusti smirenost, prekrije ih milost i okruže ih meleki. Allah ih spominje među onima koji su kod Njega. (Muslim)

Ra)

Ra je slovo koje u izgovoru odgovara našem slovu R. Kao i prethodna dva slova, *dal* i *zal*, i slovo *ra* se sa drugim slovima može spojiti samo sa desne strane.

Na početku riječi i kad je samo	U sredini i na kraju riječi	
R	Rastavljeni	Spojeno

Razlika između slova *ra* i slova *dal* je u tome što slovo *ra* prolazi ispod zamišljene linije, baš kao naše slovo j. U kombinaciji sa kratkim vokalima ovo slovo ćemo čitati na slijedeći način:

$$\text{Ru!} = \dot{\text{j}} \quad \text{Ri!} = \underline{\text{j}} \quad \text{Re!} = \acute{\text{j}}$$

Za j

Pored slova *ra*, u ovoj lekciji ćemo naučiti još jedno slovo, a ono se zove *za*. Kada slovu *ra* dodamo jednu tačku iznad dobijemo pomenuto slovo *za* koje izgovaramo kao i naše Z. Tako, sa kratkim vokalima, ovo slovo ćemo čitati:

$$\text{Zu!} = \dot{\text{z}} \quad \text{Zi!} = \underline{\text{z}} \quad \text{Ze!} = \acute{\text{z}}$$

Sukun —

Uz ova dva slova naučit ćemo još jedan znak, koji kao i vokali dolazi u kombinaciji sa slovima. Taj znak se zove *sukun*. Ovaj znak ima oblik plavotvorenog kružića, a slovo na kojem se on nalazi čita se tako da od naziva slova samo izgovorimo prvo slovo; npr. slovo se zove *dal* kada na njega dođe *sukun* to ćemo pročitati samo kao D. Ili, slovo se zove *ra*, ako na njemu dođe *sukun* to ćemo pročitati kao R.

Prethodna dva slučaja izgledaju ovako: = D! = R!

Sukun sa *hemzetom* se čita kao *pola glasa* a možemo ga čuti i u našem jeziku prije riječi RT.

U našem jeziku ovaj glas označavamo apostrofom '. Tako će biti: = ' ili = '!

Zapamtimo da:

ڇ čitamo kao naše Re!

ڏ čitamo kao naše Ri!

ڙ čitamo kao naše Ru!

ڢ čitamo kao naše R!

ڦ čitamo kao poluglas !

ڇ čitamo kao naše Ze!

ڏ čitamo kao naše Zi!

ڙ čitamo kao naše Zu!

ڢ čitamo kao naše Z!

Vježba 3.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

ڙ ڦ ڙ ڙ ڙ ڙ ڙ
ڏ ڏ ڏ ڏ ڏ ڏ ڏ
ڙ ڙ ڙ ڙ ڙ ڙ ڙ
ڦ ڦ ڦ ڦ ڦ ڦ ڦ

Waw ↴

Waw je slovo koje je slično našem glasu **V**, međutim ovaj glas izgovaramo na malo drugačiji način. Naime, *waw* ćemo izgovoriti tako da usne namjestimo da izgovorimo slovo *u*, a mjesto toga reći ćemo **V**. Ovaj harf se spaja samo sa desne strane, tako da prije njega može doći jedna linija koja će ga spojiti sa prethodnim slovom.

Na početku riječi i kad je samo	U sredini i na kraju riječi	
	Rastavljeno	Spojeno
 ↴	و	و

Sa kratkim vokalima *waw* ćemo čitati kao i prethodne harfove, tako će biti:

$$\mathbf{Wu!} = \dot{\text{و}} \quad \mathbf{Wi!} = \ddot{\text{و}} \quad \mathbf{We!} = \ddot{\dot{\text{و}}}$$

Kada smo govorili o *hemzetu* rekli smo da pored *elifa* ono može imati i neka druga slova kao svoje nosioce. Jedno od tih slova je i slovo *waw*. Kada *hemze* dođe na slovo *waw*, onda se *waw* ne čita, već samo *hemze*.

Tako će biti: $\dot{\text{و}} = \mathbf{E!}$ $\ddot{\text{و}} = \mathbf{U!}$ $\ddot{\dot{\text{و}}} = \mathbf{!}$

Tenvin

U arapskom jeziku kratke vokale možemo i udvostručiti, a udvostručenjem tih vokala dobijamo nove znakove koje nazivamo *tenvin* ili *nunacija*. To znači da krakim vokalima **E**, **I** i **U** u izgovoru dodamo jedno **N**, pa onda se oni izgovaraju **EN**, **IN** i **UN**.

Oznaka za *tenvin* jeste takva da:

- *Fethi* (kratkom samoglasniku *E*) dodamo još jednu kosu crtu iznad slova,

$$\text{tj. } \overline{\underline{\text{E}}} = \mathbf{EN!}$$

- *Kesri* (kratkom samoglasniku *I*) dodamo još jednu kosu crtu ispod slova,

$$\text{tj. } \underline{\overline{\text{I}}} = \mathbf{IN!}$$

- *Damma* (kratki vokal *U*) poprima sljedeće oblike: = **UN!**

Važno je zapamtiti da se poslije slova koje na sebi ima *tenvin EN* vrlo često nalazi i slovo *elif* ali se ono posebno **ne čita**, jer nema nikakvog znaka.

Tako će biti: **دَن** = DEN, **رَن** = REN.

Zapamtimo i to da *tenvin* ili *nunacija* može doći samo na kraju riječi!

Zapamtimo da:

وَ čitamo slično našem VE!

وَ čitamo slično našem VEN!

وَ čitamo slično našem VI!

وَ čitamo slično našem VIN!

وَ čitamo slično našem VU!

وَ čitamo slično našem VUN!

وَ čitamo kao naše E!

وَ čitamo kao naše UN!

Vježba 4.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

وَ وَ وَ رُوْ دَأَ زِ إِ دُوْ
وُدَأَ رُوْ أُوْ دَوْ إِذَا ذَرَوْ وَرَزَ وِرَوْ
دَرَأَ أُدُرِّ وِدَرْ زَرَأَوْ زَدُوا أَدُوْ وِزَدَرْ زِدَرَأَ
أُوْرِذَ وِوْزَدَأَ دَرَوْزَأَ أَزَدَرْ أَزِرَزَرِ دُرِعَ
وُدَرَأَ إِذَوْزَرْ

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

Er-Rahim - Darivateľ milosti

**Harfovi koji se spajaju sa
obje strane**

Ko prouči jedan harf – slovo iz Allahove Knjige (Kur'ana), imat će nagradu, a nagrada se desetorostruko uvećava. Ja ne kažem da je 'Elif – Lam Mim' jedan harf, nego 'Elif' je harf, 'Lam' je harf i 'Mim' je harf. (Muslim)

Ba ب

Ba je slovo koje po izgovoru odgovara našem glasu **B**. Za razliku od prethodnih slova koje smo naučili, a za koje smo rekli da se mogu sa drugim slovima vezati samo sa desne strane, harf *ba* možemo spajati i sa desne i sa lijeve strane, dakle, baš kao i naša pisana slova. S obzirom na to da slovo može imati različite pozicije u riječi, a da se slovo *ba* može vezati i sa jedne i sa druge strane, ono će imati slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
				

Sa kratkim vokalima, a s obzirom na različite pozicije u riječi, harf *ba* imat će slijedeće oblike:

Bu! Bi! Be!

Nun ن

Slovo slično slovu *ba* je slovo *nun*. Ovo slovo se razlikuje od slova *ba* po tome što se tačka ne nalazi ispod slova, već iznad slova i što slovo *nun* je malo dublje kad je samo i na kraju riječi. Tako da će ono imati slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
				

Slovo *nun* po izgovoru odgovara našem glasu **N**. Tako će se čitati kao **NE!**

Nu! Ni! Ne!

Zapamtimos da:

 čitamo kao naše Be!

čitamo kao naše Ne!

čitamo kao naše Bi!

 čitamo kao naše Ni!

— čitamo kao naše Bu!

čitamo kao naše Nu!

Vježba 5.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

بَرْأَهُ وَزَنْبِسٍ دُرْوِبٌ بُوْوِزًا أَنْبِرِأُ أَرْنَبًا بَرْؤَهُ بِنْ

Vjernik koji uči Kur'an je poput četruna, miris mu je dobar, a i ukus mu je dobar, a vjernik koji ne uči Kur'an je poput hurme, mirisa nema, a slatko je.
(Buhari, Muslim)

Ta ت

Harf *ta* po izgovoru odgovara našem glasu **T**. Za razliku od prethodnog slova *nun* kojeg smo naučili, ovo slovo pored jedne tačke iznad imala još jednu tačku, dakle, dvije tačke ukupno. Tako će slovo *ta* imati slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
	ت	ت	ت	ت
	ت	ت	ت	ت

Pored gore pomenutih oblika ovo slovo može imati još dva oblika i to: ة و ة۔ Kao što možemo primjetiti ovaj oblik slova *ta* se može spajati samo sa desne strane, pa tako dobije jednu malu „vezicu“.

Sa kratkim vokalima, a s obzirom na različite pozicije u riječi, harf *ta* imat će slijedeće oblike:

تَ تِ تُ
Tu! Ti! Te!

Sa ش

Kada harfu *ta* koji ima dvije tačke iznad dodamo još jednu, dakle treću tačku, dobijamo jedno novo slovo, a ono se zove *sa*. Ovaj glas po izgovoru ne postoji u našem jeziku, a izgovara se tako što se jezik stavi između zuba te izgovorimo «tepavo» **S**. Ovo slovo ima slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
	ش	ش	ش	ش
	ش	ش	ش	ش

Sa kratkim vokalima, a s obzirom na različite pozicije u riječi, harf *sa* imat će slijedeće oblike:

شَ شِ شُ
Su! Si! Se!

Zapamtimo da:

- ت - čitamo kao naše Te!
- ه - čitamo kao naše Ti!
- تُ - čitamo kao naše Tu!

- ذ - čitamo kao «tepavo» Se!
- ش - čitamo kao «tepavo» Si!
- شُ - čitamo kao «tepavo» Su!

Ne zaboravimo i druga dva oblika slova *ta* a to su: ةٰ i ةٰ !

Vježba 6.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

تَّ شِّتْ أَتْ إِثْ تِبْ ثُنْ ذِشْ أَبَةٍ تَرِثًا
أَتْبَ تَوَبَةٌ زَبُرِ رِثَاءٌ أُبِشَتْ رِثَدَهُ وَرَثَةٌ زَوَرُ نَوَرًا
أَبَرَّ شَبَتْ تَرَبَاً أَرْثَاءً أَوَرَثَ دَوَوَرُ وَأَوَّدَ نَوَرَتْ
دُرَرَةٌ وَوَرَثَتْ بِتَرَبَيْثٍ أَرْثَاءٍ تِشَرَبُ إِنَورُ

Preputite svojim očima dio ibadeta koji im pripada.
 „A koji je to dio?”, upitaše ashabi.
 „Učenje u Mushafu gledajući”, odgovori Poslanik. (Bejheki)

Ja ی

Ja je slovo koje potpuno odgovara našem glasu **J**. Slično je harfu *ta* koji smo naučili u prošloj lekciji, samo slovo *ja* ima dvije tačke ispod. Na kraju riječi i kad je samo harf *ja* je sličan obliku našeg slova s (**ج**).

Tako će ono imati slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
J	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
ج	ج	ج	ج	ج
ي	ي	ي	ي	ي

Sa kratkim vokalima, a s obzirom na različite pozicije u riječi, harf *ja* imat će slijedeće oblike:

جُ - جِ - جَ
 Ju! Ji! Je!

Treba napomenuti da harf *ja* može biti nosilac *hemzeta*, i tada se ono ne čita, već se čita *hemze* sa vokalom onako kako smo to naučili još u prvoj lekciji, pa će biti:

U! = جُ I! = جِ E! = جَ

Tesđid ـ

Tesđid je znak za pojačanje, tj. da se slovo koje na njemu stoji izgovori pojačano. I kod nas ima riječi koje u sebi imaju pojačano slovo. Takav je slučaj sa riječju **NAJJĀČI**. Ovu riječ izgovaramo tako da na slovuj malo zastanemo, a ne izgovaramo dva slovaj. Da ne bi pisali dva slova, Arapi pišu jedno, ali na njega stave znak *tešđid*. Tako bi pomenutu riječ napisali ovako: **NAJJĀČI**. Izgovorit ćemo je isto, a napisati sa jednim slovom.

Tesđid se uvijek piše iznad slova i ne može doći na početku riječi.

Da bismo pravilno izgovorili *tesđid*, moramo se pripremiti još na slovu prije njega, npr.:

بَيْنَ = Bejjene.

Zapamtimos da:

čitamo kao naše Je!

čitamo kao udvostručeno Jje!

- čitamo kao naše **Ji** !

- čitamo kao udvostručeno **Jj**!

 - čitamo kao naše Ju!

ڻ - čitamo kao udvostručeno JJu!

$$U! = \mathbb{E}$$

$$I! = \mathfrak{I}$$

$$E! = \text{ي}$$

Vježba 7.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

وَرَأَيْتَ زَوَّرَةً وَهِيَ مُؤَذَّنَةٌ
بَيْنَ يَدَيِ الْمَسْكِنِ تُنَادِي
أَيَّوْدَ تُؤَدِّي بَيْنَ دُبَيَّيْنِ
وَرَأَيْتَ زَرَّةً ذَرَّةً وَرَأَيْتَ
بَيْنَ يَدَيِ الْمَسْكِنِ تُنَادِي
أَيَّوْدَ تُؤَدِّي بَيْنَ دُبَيَّيْنِ

Došao neki čovjek Poslaniku i rekao mu da ga nešto muči i pritišće u prsima pa mu je Resulullah rekao: - Uči Kur'an! (Ebu Davud)

Lam ل

Slovo *lam* po izgovoru je dosta slično našem glasu **L**, međutim, Arapi ovaj glas izgovaraju mekše. Slovo *lam* ima slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
				

Sa kratkim vokalima, a s obzirom na različite pozicije u riječi, harf *lam* imat će slijedeće oblike:

Kao što smo mogli vidjeti, a važno je i zapamtiti, *lam* se sa drugim slovima u riječi može spajati sa obje strane za razliku od *elifa* koji se sa drugim slovima u riječi spaja samo sa desne strane.

Kada u istoj riječi dođe slovo *lam*, a poslije njega *elif*, onda će taj spoj (*lam-elif*) izgledati na slijedeći način:

Dakle, slova *lam* i *elif* u gore pomenutoj vezi čine oblik „präcke“, i kada su tako napisani uvijek je prvo slovo *lam*, a drugo je *elif*.

U mushafima arapskog mushafskog pravopisa *elif* kada ima na sebi vokal uvijek ima i *hemze*, npr.:

Bit će **Le – E!**

Bit će **Lu – U!**

Bit će **Li – I!**

Bit će **Len!**

Zapamtimos da:

لَـ čitamo kao naše Le!

لِـ čitamo kao naše Li!

لُـ čitamo kao naše Lu!

* Zapamtimo i to da je u spoju ﷺ (*lam-elif*) uvijek prvo slovo *lam*, a drugo *elif*!

Vježba 8.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

لَّا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
نَزَّلَ لَأَذْبَرَ رِكْثَيْدُلْ يَلْدَ
وَلَى بَلَ لَأَنَّ بَلَلَ وَلَدَةَ لَرَبَ وَيَلَ
لَبَنَ وَلَى زُلْزَكَتِ تَتَنَزَّلُ لِلْوَلَدَيْنِ لَتَرَوْنَ

Učite Kur'an, jer Allah neće kazniti ono srce koje je čuvalo u sebi Kur'an. Kur'an je Allahova trpeza; ko ga uči bit će bezbjedan; ko ga voli bit će radostan. (Darimi)

Dugi vokali

كَيْ وُ

Već ranije smo naučili tri kratka vokala, a od ove lekcije ćemo se susretati i sa tri duga vokala. Kao što smo u uvodnim lekcijama pomenuli pored kratkih vokala, u arapskom jeziku postoje i dugi vokali, a oni su: *dugi vokal A*, *dugi vokal I*, *dugi vokal U*.

Ovi vokali nastaju spajanjem kratkih vokala i slabih harfova. Kako bismo pojednostavili ovu lekciju krenut ćemo sa *dugim vokalom U*.

Dugi vokal U

Dugi vokal U će nastati onda kada nakon harfa koji na sebi ima *dammu* د dođe harf *waw* و bez ikakvog znaka na sebi. Tako npr.: د = DU!, kada poslije njega dođe harf *waw* و bez ikakvog znaka na sebi و onda će se ovaj vokal U čitati duže, a ta dužina treba da traje toliko vremena koliko je potrebno da dva puta izgovorimo u u.

Pročitaj slijedeće primjere:

وُ رُ بُ دُ أُ
وُ رُ بُ دُ أُ

Vrlo često se desi da nakon harfa و, dođe *elif* који на себи има *kružić*. On izgleda ovako ئ i ne čita se, npr.:

بُوُ = بُوُ Oba ova primjera se čitaju Buu.

U Mushafima arapskog mushafskog pravopisa česta je pojava da harf *waw*, koji je uzročnik za dužinu, bude manji od ostalih harfova. Taj mali *waw*, ima istu funkciju, a to je da nam pokaže da prethodni kratki vokal u treba produženo izgovoriti. Npr.:

يَلْوُونَ

Dugi vokal I

Dugi vokal I će nastati onda kada nakon harfa koji na sebi ima *kesru* —, dođe harf *ja* ج bez ikakvog znaka na sebi. Tako npr.: د = Di!, kada poslije njega dođe harf *ja* ج bez ikakvog znaka na sebi, onda će se *kesra* čitati duže, toliko vremena koliko je potrebno da se izgovore dva kratka i i.

Pročitaj slijedeće primjere:

وِ رِ بِ دِ إِ وِي بِي رِي وِي

Kao što je slučaj bio kod *dugog vokala U*, i kod *dugog vokala I* uzročnik za dužinu, tj. harf *ja*, nekada može doći umanjeno napisan u odnosu na druge harfove, npr.:

رَبَّنِيَّةَ

Dugi vokal A

Dugi vokal A će nastati kada poslije *fetha* — dođu bez ikakvog znaka na sebi slova ا او ي ili آ. Tako npr.: kada poslije د dođe jedan od gore pomenuta tri harfa bez ikakvog znaka na sebi ، onda će se *fetha* čitati kao *dugo A*, toliko vremena koliko je potrebno da se izgovore dva kratka a a.

دَا = DAA

دَوْ = DAA

دَيْ = DAA

Pročitaj slijedeće primjere:

وِ رِ بِ دِ إِ وِي بِي رِي وِي

Kao i kod prethodna dva *duga vokala*, u Mushafima arapskog mushafskog pravopisa, i kod *dugog vokala a*, njegov uzročnik za dužinu *elij*, može doći umanjeno napisan, npr.:

رَبِّنِينَ

Važno je zapamtiti da su **ا و** ili **ى** slabi harfovi i oni kada na sebi nemaju nikakva znaka se ne čitaju, ali se preko njih kratki vokal produžava i tako nastaju dugi vokali!

Vježba 9.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

إِلَيْنَا رَأَتِ الْمُؤْمِنُونَ
لَا نَزَّلْنَا دُونِ وَأَتُوا تَبَدُّلَنَ تَدْرِي رِءَادَ دِيرِ
وَرَاءَ وَلِي دِينِ تَوَّابَ أَبَا بَيلَ نَارٌ وَتَوَلَّ إِذَا تَرَدَّى وَإِنَّ لَنَا
نَارًا وَاللِّي بِسَاعَاتِنَا وَرَبِّي وَأَنَّهُ إِانِيَةٌ إِلَيْنَا إِنِّي لَيُشُوا
وَدُوْا وَبَنِينَ يَأْتِينَ يُؤَذُّونَ تَبَدِّلَهُ بِلَّا بِيُوتَهُ لَا يَأْتُونَ
تَلُورَ

الله
رَبُّ الْعَالَمِينَ

El-Melik - Vrhovni Vladar

Nebesa se otvaraju peterome: kiši koja pada, učenju Kur'ana, susretu vojske, ezanu i dovi. (Taberani)

Fa ف

Harf **fa** ف je sličan harfu **waw** و, samo je razlika u tome što ovaj harf završava jednom „kukom“ i što na sebi ima jednu tačku. Odgovara našem glasu F. U riječi se može spajati sa drugim harfovima i sa desne i sa lijeve strane, pa prema tome može imati sljedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
ف	ف	ف	ف	ف

Pročitajmo nekoliko primjera:

فَ فِ فُ فِي فُوْأَ

Qaf ق

Qaf je harf koji ne postoji u našem jeziku. Izgovara se krupno iz dubine grla, a samo donekle odgovara našem glasu K.

Qaf ima istu osnovu oblika kao i harf **fa**, samo što umjesto jedne tačke na sebi, ovaj harf ima dvije tačke. Tako će on imati sljedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
ق	ق	ق	ق	ق

U arapskom jeziku postoje jaki glasovi koji imaju nekoliko samo njima svojstvenih osobina, a one su:

1. *Fetha* ـ na njima se čita kao kratko A, a ne E; npr.: ـ = Qa

2. *Tenvin* ـــ na njima se čita kao AN; npr.: ـــ = Qan.

3. ako se na ovim harfovima nađe *sukun*, *fetha* na harfu prije njega će se čitati kao kratko A, pa tako: أَقْ čemo čitati kao Aq ili دَقْ kao Daq!

Zapamtimos:

فَ = Fe!

قَ = Qa!

فِ = Fi!

قَا = Qan!

فُ = Fu!

أَقْ = Aq!

Vježba 10.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

فَ فِ فُ فَ قَ قُ قِدَرًا فَإِنَّا
 قُلْ إِذَا وَقَبَ وَقَالَ فِي لَيْلَةٍ لَقَدْ قَلَى فَلَا فَيَقُولُ
 قُتِلَتْ بِقَوْلٍ فَأَيْنَ فِإِذَا نُقِرَ فَقُتِلَ قَدَرْ بَاقِيَةٌ
 رَرَفِ وَقَلِيلٌ يُلَاقُوا وَأَقْبَلَ أَبَدًا وَقُرْءَانًا لِتَقْرَأُ
 وَأَوْفُوا فَالِقُ لَفَرِيقًا يُوْقِنُونَ فِيَأِيِّ إَلَاءٍ

(...) Allahovi odabranici i prijatelji su oni ljudi koji uče Kur'an i žive po njemu! (Ahmed)

KAF ك

Kaf je harf koji u našem jeziku odgovara donekle glasu *K*, međutim ovaj glas u arapskom jeziku je dosta mekši, slično kao u našem jeziku u riječi *kiša*.

Ovaj harf ima slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
				
	 	 		

Pročitajmo nekoliko primjera:

Mim م

Harf *mim* je harf koji po izgovoru odgovara našem glasu **M**. Ovaj harf može imati slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
				
	 		 	

Pročitajmo nekoliko primjera:

مُوا مَيْ مَ مُ مَ

Zapamtimi:

ك = Ke!

م = Me!

كِ = Ki!

مِ = Mi!

كُ = Ku!

مُ = Mu!

Vježba 11.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

كَ لُكْ مِمْ كَأْمْ كَانَ كُفُواً

وَمَا لَكُمْ إِنْ كَتَبْ كَانُوا نَكِدًا كَذَلِكَ كَفَرُوا بِكُمْ
مِّيَشَقَكُمْ إِيمَانُكُمْ فَلَيَكُونُوا وَرَاءِكُمْ لِلَّكَفِرِينَ كُلُّ وَمَا
يَذَّكَرُ إِلَّا كَمَا أَثْيَمَا أَكْبَرُ وَذِكْرِي رَبِّكَ لِلْمُؤْمِنِينَ
أُولَئِكَ أَلَمْ تَرَ كَيْفَ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُوْلَدْ

Najgori čovjek je pokvarenjak koji uči Kur'an, a ne postupa po njegovim porukama! (Nesa'i)

Ha A

Ha je harf koji približno odgovara našem glasu **H**, samo što Arapi ovaj glas izgovaraju iz dubine prsa. Ovaj harf može imati slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
				
				

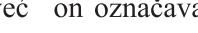
Pročitajmo nekoliko primjera:

هُوَ هِيَ هَا هُنَّ هُنْ هُنَّا

Spajanje riječi

Do sada smo u vježbama i kao primjere navodili samo pojedinačne riječi. U ovoj lekciji ćemo naučiti kako to da čitamo više riječi koje čine ajete.

Da bismo ovo mogli pravilno uraditi moramo znati slijedeća pravila, a koja su karakteristična za Mushafe arapskog mushafskog pravopisa:

1. *Elif* koji na sebi ima znak naziva se *hemzetu-l-wasl* i on se ne čita već nam daje znak da se prethodna riječ veže za riječ koja slijedi iza ovog *elifa*. *Elif* sa gore pomenutim znakom izgleda ovako . Dakle, ovaj *elif posebno ne čitamo*, već on označava da dvije riječi između kojih se on nalazi spajamo, npr.: = **kel-leći**

2. Važno pravilo koje valja dobro upamtiti jeste da kada se gore pomenuti znak nađe između riječi od kojih prva završava dugim vokalom, onda ovaj znak poništva uzročnike za dužinu, pa tako dugi vokali postaju kratki, npr.:

فِي الْدُّنْيَا فِي الدُّنْيَا pročitat čemo kao da piše

فَأَمَّا الَّذِينَ pročitat čemo kao da piše فَأَمَّا الَّذِينَ

Vrlo često se dešava da slovo *lam* ل na sebi nema nikakva znaka. U ovom slučaju ćemo se koristiti pravilom koje smo pomenuli kada smo obrađivali duge vokale, gdje smo rekli da harfove koji na sebi nemaju nikakva znaka ne čitamo. Tako npr.:

فِي الْدَّارِ pročitat ćemo kao da piše فِي دَارٍ

Ukratko gore pomenuta pravila su:

- dvije riječi između kojih se nalazi *hemzetu-l-wasl* (ۖ) **spajamo!**
- prije ovog znaka (ۖ) ne možemo nikada čitati dugi vokal jer on **poništava** uzročnike za duge vokale, tako da ih čitamo kao kratke!
- harf *lam* ل ako na sebi nema nikakva znaka „**preskačemo**“!

Prisjetimo se i koji smo to harf naučili na početku ove lekcije:

هُ = Hu! هِ = Hi! هَ = He!

Vježba 12.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

هَ هُ هِ إِلَهٌ وَإِنَّهَا فِيهِ هُدًى مِنْهَا لَهُبٌ
إِذَا هَوَى وَالْقُوْهُ مِثْلِهِ قَوْمَهُ فِي إِذَا نِعَمْ وَقَرَأْ
إِنَّ اللَّهَ بِئَاتِ اللَّهِ أَهْلَ الْكِتَابِ وَالْكِتَابِ بَيْنَهُمَا
كَالَّتِي إِلَى الْمَلَائِكَةِ فِي الْفُلُكِ فِي الدُّنْيَا أُوتُوا الْكِتَابَ
لِيَلَّةُ الْقَدْرِ هَذَا الْبَيْتُ مُهَلِّكٌ الْقُرَى وَلَا النُّورُ

Srca hrđaju kao što željezo hrđa, čisti ih učenje Kur'ana. (Bejheki)

Ha ح

Ha je slovo koje po izgovoru ne postoji u našem jeziku. Naime, ovaj glas u arapskom jeziku se izgovara stisnutog grla, tako da prilikom njegovog izgovora nastaje oštar šum. Ha se može spajati i sa svoje desne i sa lijeve strane, pa prema tome može imati slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
Ha	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
ح	ح	ح	ح	ح
	ح	ح	ح	ح

Harf ha je jaki harf kada je u pitanju izgovor *fetha*. Naime, za njega važi pravilo kao i za harf *qaf*, tj. fetha e čita se kao kratko a, tenvin en kao an, a kada je on sa *sukunom*, *fetha* prije njega se čita kao a, npr.:

ح = Ha! ح = Han! أَح = AH!

Pročitajmo nekoliko primjera:

لَوْحَةٌ مَدْحُوَّةٌ حَيْ مَدْحُونٌ حَمَّا

Ha ح

U ovoj lekciji ćemo naučiti još dva harfa koji nastaju od harfa ha. Naime, već ranije smo se susreli s tim da kada na određeni harf dodajemo tačku ili više njih dobijamo novo slovo. Tako je i u ovom slučaju. Tako, ako na harf ha dodamo jednu tačku iznad njega dobit ćemo slovo *ha*, koje se za razliku od prehodnih izgovara *hrapavo*, kao kada neko pri spavanju „hrče“. Dakle oblici slova ostaju isti samo iznad se pojavljuje jedna tačka. Također i ovo je jaki harf, pa valja i na njemu primijeniti pravila vezana za te harfove:

ح = Ha! ح = Han! أَح = AH!

Pročitajmo nekoliko primjera:

لَوْحَةٌ مَدْحُوَّةٌ حَيْ مَدْحُونٌ حَمَّا

Džim Č

Kada jednu tačku stavimo ispod harfa *ha* dobijamo slovo *džim*. Ovaj glas je sličan našem glasu DŽ, pa ga tako i izgovarajmo. **Džim nije jaki harf!**

ڌ = Dže! **ڌ = Džen!**

Pročitajmo slijedeće primjere:

جُو جَا مَدَحْ لَوْجَةُ

Zapamtimo:

Ha! = Ha!

$$\vec{z} = \hat{H}a!$$

đ = Dže!

ح = Han!

ହା = Han!

جَنْ = Džen!

ežba 13.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

حَدِّيْخُجُّ خَيْجَرَجَ دَاخِلُ
تَبَخِّرِي مِنْ حَيَّثُ جُنَاحُ أَخْرِجُوا مِنْ حَقٍّ فَأَوْحَى
ذَرَّا نَا لِجَهَنَّمَ كَثِيرًا وَإِذَا خَلَوْا حَذَرَ الْمَوْتِ
خَلَقَ اللَّهُ فِي الْخَلْقِ نَحْنُ مُهَلِّكُوهَا وَلَا تُحْدِلُوا بِالْحَقِّ
وَلَا أَلْهَرُورُ وَقَالُوا لَهُمْ دُلَّلِهِ الَّذِي وَمَا اخْتَلَفْتُمْ
قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

Ko lijepo sasluša učenje makar jednog ajeta iz Allahove knjige, Allah mu upisuje dobro za koje će ga mnogostruko nagraditi, a ko prouči jedan kur'anski ajet, Allah će mu to pretvoriti u svjetlost na Sudnjem danu. (Ahmed)

Sin س

Harf *sin* je, po izgovoru, sličan našem glasu *S*. Ovaj harf se, također, može spajati i sa desne i sa lijeve strane, pa prema tome može imati sljedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
س				
س	س	س	س	س

Pročitajmo nekoliko primjera:

سُوْا سَيْ سَا سِيْ سُنْ سَنْ سِنْ

Šin ش

Harfu *sin* možemo iznad dodati još tri tačke i tako od njega dobijamo harf *šin*, koji odgovara našem glasu *š*. Slična situacija kao i kod nas gdje na slovo *s* dodajemo jednu kvačicu i dobijamo slovo *š*. Arapi umjesto kvačice dodaju tri tačke, pa ovaj harf može imati sljedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
ش				
ش	ش	ش	ش	ش

Pročitajmo nekoliko primjera:

شُوْا شَيْ شَا شِيْ شُنْ شَنْ شِنْ

Polaznici vrlo često ne prave razliku između harfa **šin** i harfa **sa**. Važno je istaći da, i pored toga što ova dve harfe imaju tri tačke iznad, ipak imaju različitu osnovu. Naime, harf **šin** (š) ima tri "zubića" u osnovi, dok to nije slučaj i sa harfom **sa** (s). Uoči razliku:

ش = šin س = sa
ش س

Zapamtimo:

س = Se!

ش = Še!

س = Si!

ش = Ši!

س = Su!

ش = Šu!

Vježba 14.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

سَمِّدْ أَشْ أَسْدُ بَشَرْ شَرِ حَاسِدٌ حِسَانٌ
سُرُرٌ يَشَاءُ سَلَمٌ مُوْسَى مَثَلًا شَيْءٌ رَسُولًا شَيْئًا
وَالشَّمْسُ شَرَحَ اللَّهُ أَحْسَنَ الْحَدِيثِ وَخَشِيَ الرَّحْمَانَ
لَا تُقْسِدُوا فَأَتُوا بِسُورَةٍ وَبَشِّرِ الْذِينَ ءَامَنُوا مُتَشَبِّهًا
إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ بِالْحَقِّ بَشِيرًا وَنَذِيرًا سَابِقُ الْنَّهَارِ
وَبُشَّرْتِ الْجِبَالُ بَسَّا

(...) Allahovi odabranici i prijatelji su oni ljudi koji uče Kur'an i žive po njemu! (Ahmed)

Sad ص

Sad je harf koji ne postoji u našem jeziku. Ovaj glas se izgovara tako što su usne umjereno ispučene i zaokrugljene, a jezik se prisloni uz donje sjekutiće, te se izgovori naglašeno slovo *S*. Može se spajati i sa desne i sa lijeve strane, pa tako ima slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
ص	ص	ص	ص	ص

Harf *sad* je jaki harf, pa i za njega važe pravila za jake harfove, koja smo ranije naučili.

Pročitajmo nekoliko primjera:

صُوْا صَيْ صُوا

Dad ض

Kada harfu *sad* dodamo iznad jedu tačku dobijamo jedno novo slovo koje se zove *dad*. Ovaj glas ne postoji u našem jeziku, a izgovara se tako što se vrhom jezika pritisne osnova gornjih sjekutića, a prednji dio jezika se pripoji uz korijen gornjih zuba. Usne su umjereno zaokrugle sa nešto većim otvorom usta, a zatim se izgovori ekspolozivan šum donekle sličan našem glasu *D*.

Ovaj harf se sa drugim harfovima spaja sa svih strana pa može imati slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljeno	Spojeno	Rastavljeno
ض	ض	ض	ض	ض

Kao i *sad*, i harf *dad* je **jaki harf**.

Pročitajmo nekoliko primjera:

ضُوْا ضَيْ ضَا

Zapamtimó:

$$\hat{\sigma} = \text{Sa!}$$

صَّ = San!

أَسْ = AS!

ضَّ = Da!

ڏا = Dan!

$$\text{أَضْ} = \text{AD!}$$

Vježba 15.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

صَدِّ صِضْ ضَاءُ بَصَرٌ ضَرَبَ صَدُّ رَمَضَانَ
يَضْرِبُ وَمَا يُضْلِلُ وَيَضْدَدُ كُمْ أَخَاهُمْ صَلِحًا
فَاصْبِرْ مُؤَصَّدَةً فِي الْأَصْلَوَةِ صُدُورِ النَّاسِ نَصْرُ اللَّهِ
فِي الْأَرْضِ يُحِبُّ الصَّابِرِينَ تُبَدَّلُ الْأَرْضُ لِيَقْضِيَ اللَّهُ
ثُمَّ وَهُوَ أَنْصَرُ فُوا يُدْرِكُ الْأَبْصَرَ مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

Učaču Kur'ana će na Sudnjem danu biti rečeno: 'Uči i penji se (džennetskim stepenicama – deredžama), uči lijepo i pravilno, kao što si i na dunjaluku učio, jer tvoje mjesto (deredža u Džennetu) je kod posljednjeg ajeta koji proučiš.
(Ebu Davud, Tirmizi)

Ta ط

Ta je harf koji po izgovoru ne postoji u našem jeziku. Izgovara se tako što se vrh jezika prisloni na osnovu gornjih sjekutića, a prednji dio pripoji uz korijen gornjih zuba. Usne su prilično ispupčene i zaokrugljene. Tada se izgovori glas sličan našem **T**.

Ovaj harf se u riječi može spajati i sa harfovima prije njega i sa harfovima poslije njega, pa tako može imati sljedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljen	Spojeno	Rastavljen
T				
	ط	ط	ط	ط

Ta je jaki harf, pa i za njega važe ranije naučena pravila.

Pročitajmo nekoliko primjera:

طْوَأْ طْيَ طَأْ طْرِ طْبِ طَأْ

Za ظ

Kada harfu **ta** dodamo iznad jednu tačku dobijamo harf **za**. Ovaj glas ne postoji u našem jeziku, a da bismo ga pravilno izgovorili neophodno je da se vrh jezika stavi između gornjih i donjih zuba, njegov zadnji dio se podigne prema mehkom nepcu, usne su zaokrugljene i ispupčene. Na taj način se izgovori glas sličan našem glasu **Z**.

Ovaj harf može imati sljedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljen	Spojeno	Rastavljen
Z				
	ظ	ظ	ظ	ظ

Za je, također, jaki harf pa i za njega važe pravila jakih harfova.

Pročitajmo nekoliko primjera:

ظْوَأْ ظْيَ ظَأْ ظْرِ ظْبِ ظَأْ ظِ

Zapamtimos da:

طَ = Ta!

ظَ = Za!

طَا = Tan!

ظَا = Zan!

أَطَ = AT!

أَظَ = AZ!

Vježba 16.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

ظَ طُ فَظٌ ظُلْمًا طَبِقَ ظَنَ طُوبُوا طَحَاهَا
لَظَلْمُ نَطُوِي يَطْوَفَ ظَالِمَةً طَاقَةً يَظْنُونَ طَئِرُكُمْ
وَطَئًا فَوَسَطَنَ لَحَفِظِينَ شَطَطًا فَأَصْبَحُوا ظَهِيرَينَ
مِنَ الظَّنِّ مَا الْحُطْمَةُ صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ وَمَنْ أَظَلَمُ وَأَنْتَظَرَ
كَطَّى الْسِجْلِ مِنَ الظَّهِيرَةِ ثُمَّ الشَّيَطَانُ سَلَمُ هِيَ

Kada hoćeš da učiš Kur'an, zatraži od Allaha zaštitu od šejtana prokletog. (En Nahl, 98.)

Ajn ع

Ajn je glas koji ne postoji u našem jeziku. Da bismo ovaj glas pravilno izgovorili neophodno je da korijen i zadnji dio jezika povučemo unazad tako da kada se zrak potisne iz pluća jezik se naglo pomjeri naprijed, a usneni mišići su zategnuti. Ovaj harf se može spajati i sa desne i sa lijeve strane, tako da može imati slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljen	Spojeno	Rastavljen
	ع	ء	ع	ء

Ajn je jaki harf pa i za njega važe pravila koja smo spomenuli u prethodnim lekcijama. Pročitajmo nekoliko primjera:

عَوْا عِي عَا عُ ءَ عِ

Gajn غ

U ovoj lekciji ćemo naučiti posljednje slovo koje nam je neophodno kako bismo mogli čitati Kur'an Časni. Naime, kada na *ajn* dodamo jednu tačku iznad dobijamo slovo koje se zove *gajn*. Njegov glas ne postoji u našem jeziku, samo donekle je sličan našem glasu **g**, s tim da kod Arapa on zvuči poput golubičijeg gukanja. Da bismo ga izgovorili pravilno neophodno je da zadnji dio jezika pomjerimo prema mehkom nepcu, tako da kada najde zrak iz pluća, čuje se hrapav, zvučan šum koji je sličan gugutanju bebe ili goluba. Ovaj harf može imati slijedeće oblike:

Na početku riječi	U sredini riječi		Na kraju riječi	
	Spojeno	Rastavljen	Spojeno	Rastavljen
	غ	غ	غ	غ

I *gajn* je jaki harf pa ćemo i za njega primjenjivati pravila vezana za *fethu*.

Pročitajmo nekoliko primjera:

غَوْا غِي غَا غُ ءَ غِ

Zapamtimos da:

'c = 'A!

٤ = Ga!

ع = 'An!

غان = Gan!

أَعْلَمُ = A'!

أَعْ = AG!

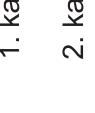
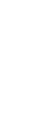
Vježba 17.

Prvi red ispiši, a ostalo pročitaj!

عَنْ غِنَمٍ عَلَىٰ عَصَمٍ عَابِدٌ بِغَافِلٍ
عَلَىٰ عَظِيمٍ بِغَافِلٍ عَذَابٌ غَاسِقٌ أَعُوذُ مَا أَغْنَى
فَلَيَعْبُدُوا وَغَسَاقًا لَغُوا وَأَعْطَى أَضْغَنَكُمْ مَنْ عَمِلَ صَلِحًا
وَالْأَنْعَمْ فَالْمُغَيْرَاتِ عَهْدَ اللَّهِ فَعَلَ السُّفَهَاءُ خَيْرُ الْغَافِرِينَ
وَأَعْفُ عَنَّا وَأَغْفِرْ لَنَا يَغْشَى النَّاسَ وَالْمَغْرِبُ فِي طُغَيَّنَاهُمْ
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرَ الْمَعْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الْضَّالِّينَ

Ne zaboravi na jaké harfové

ق ح خ ص ض ط ظ ع غ

MEDDUN MUTTESSIL 	...će biti kada poslijе obične dužine u istoj riječi dođe hemze MEDDUN MUNFESSIL 	Učenje traje koliko šest (6) običnih dužina. ... će biti kada poslijе obične dužine dođe hemze sa elifom na početku slijedeće riječi MEDDUN ARID 	Učenje traje koliko četiri (4) obične dužine. ... će biti kada se nakon obične dužine nađe nestalni sukun koji nastaje od vokala ili tenuvina kada se oni nalaze na slovu na kojem pravimo pauzu u učenju. MEDDUN LAZIM 	Učenje traje koliko četiri (4) obične dužine. ... će biti kada nakon obične dužine dođe stalni sukun, stalni sukun dolazi u dva oblika: 1. kao slovo sa sukunom 2. kao slovo sa tešidom MEDDUN LIN 	Učenje traje koliko četiri (4) obične dužine. ... će biti kada stajemo na riječi koja za predzadnje slovo ima J (ja) ili V (vav) sa sukunom, a prije njih se nađe slovo sa vokalom E (fetha) MEDDUN LIN
MEDDUN SHAYH 	...će biti kada poslijе obične dužine u istoj riječi dođe hemze MEDDUN SHAYH 	Učenje traje koliko četiri (4) obične dužine. ... će biti kada poslijе obične dužine dođe hemze sa elifom na početku slijedeće riječi MEDDUN SHAYH 	Učenje traje koliko četiri (4) obične dužine. ... će biti kada se nakon obične dužine nađe nestalni sukun koji nastaje od vokala ili tenuvina kada se oni nalaze na slovu na kojem pravimo pauzu u učenju. MEDDUN SHAYH 	Učenje traje koliko četiri (4) obične dužine. ... će biti kada nakon obične dužine dođe stalni sukun, stalni sukun dolazi u dva oblika: 1. kao slovo sa sukunom 2. kao slovo sa tešidom MEDDUN SHAYH 	Učenje traje koliko četiri (4) obične dužine. ... će biti kada stajemo na riječi koja za predzadnje slovo ima J (ja) ili V (vav) sa sukunom, a prije njih se nađe slovo sa vokalom E (fetha) MEDDUN SHAYH
MEDDUN AL-MURR 	...će biti kada poslijе obične dužine u istoj riječi dođe hemze MEDDUN AL-MURR 	Učenje traje koliko četiri (4) obične dužine. ... će biti kada poslijе obične dužine dođe hemze sa elifom na početku slijedeće riječi MEDDUN AL-MURR 	Učenje traje koliko četiri (4) obične dužine. ... će biti kada se nakon obične dužine nađe nestalni sukun koji nastaje od vokala ili tenuvina kada se oni nalaze na slovu na kojem pravimo pauzu u učenju. MEDDUN AL-MURR 	Učenje traje koliko četiri (4) obične dužine. ... će biti kada nakon obične dužine dođe stalni sukun, stalni sukun dolazi u dva oblika: 1. kao slovo sa sukunom 2. kao slovo sa tešidom MEDDUN AL-MURR 	Učenje traje koliko četiri (4) obične dužine. ... će biti kada stajemo na riječi koja za predzadnje slovo ima J (ja) ili V (vav) sa sukunom, a prije njih se nađe slovo sa vokalom E (fetha) MEDDUN AL-MURR

<p>IDGAM MEAL GUNNEH (uklapanje sa izgovorom kroz nos)</p>	<p>...će biti kada nakon slova N (nun) koje na sebi nema nikakva znaka (sakin) ili jednog od tenuvina dođe jedno od četiri slova: J, M, N, V</p> <p>و ن م ح</p>	<p>Slovo N koje na sebi nema nikakva znaka kao i glas N koji se nalazi na kraju svakog tevnina u ovom slučaju će se potpuno uklapati tako da ih nećemo čitati već ćemo slova L i R naglašeno proučiti.</p>	<p>مِنْ يَعْمَلُ وَقْرَاعَانْ مِيْبِينْ حَزَّأَهَ لَا وَمَنْ يُعْمِرُهُ</p>
<p>IDGAM BILA GUNNEH (uklapanje bez izgovora kroz nos)</p>	<p>... će biti kada poslijе slova N (nun) koje na sebi nema nikakva znaka (sakin) ili jednog od tenuvina dođe jedno od dva slova sa tešidom na sebi:</p> <p>L J R ح</p>	<p>Slovo N koje na sebi nema nikakva znaka kao i glas N koji se nalazi na kraju svakog tevnina u ovom slučaju će se potpuno uklapati tako da ih nećemo čitati već ćemo slova L i R naglašeno proučiti.</p>	<p>مِنْ رَبِّنَا قَوْمًا لِلَّهَ</p>
<p>IDGAM MISLEJN (uklapanje dva ista slova)</p>	<p>... će biti kada na kraju jedne i na početku druge riječi dođu dva ista slova od kojih je prvo bez ikakva znaka (sakin) a drugo sa tešidom i vokalom</p>	<p>U ovom slučaju prvo slovo se u potpunosti uklapa u slovo sa tešidom i vokalom tako da se ono naglašeno pročita.</p>	<p>رَبْحَتْ بَشَرَتْهُمْ إِذْ دَهَبَ</p>
<p>IDGAM MUTEKARIBEJN (uklapanje sličnih slova)</p>	<p>... će biti kada jedan do drugog dođu dva bliska slova od kojih prvo nema nikakva znaka na sebi (sakin) a drugo ima tešid i vokal. Bliska slova se dijele u dvije grupe: Q i K: ح ل ق ر</p>	<p>U ovom slučaju prvo slovo se u potpunosti uklapa u slovo sa tešidom i vokalom tako da se ono naglašeno pročita.</p>	<p>أَلْمَهْ خَلْقُكُمْ بَلْ رَفِعَةُ الْمَلَوْهُ</p>
<p>IDGAM MUTEDŽANISEJN (uklapanje srodnih slova)</p>	<p>... će biti kada jedan do drugog dođu dva sroдna slova od kojih prvo nema nikakva znaka na sebi (sakin) a drugo ima tešid i vokal. Sroдna slova se dijele u tri grupe: T, D, T S, Z, Z B, M ح ب ف د ث ط د ت</p>	<p>U ovom slučaju prvo slovo se u potpunosti uklapa u slovo sa tešidom i vokalom tako da se ono naglašeno pročita.</p>	<p>وَإِذْ قَالَتْ قَلَّا يَنْهِيْهُتْ بَلْ كَبَ مَا عَبَدُتْ يَبْيَعُهُ أَرْكَبْ مَعْنَاهُ</p>

<p>IDGAM MISLEJN MEAL GUNNEH (uklapanje dva ista slova sa izgovorom kroz nos)</p>	<p>...će biti kada na kraju jedne riječi dođe slovo M (mim) bez ikakva znaka (sakin), a na početku druge riječi slovo M (mim) sa tešidom i vokalom</p>	<p>Slovo M koje na sebi nema nikakva znaka će se uklopiti u slovo M sa tešidom i vokalom, a izgovor istih će biti kroz nos</p> <p style="text-align: center;">وَيُزِيدُهُمْ مِنْ</p>
<p>IKLAB</p>	<p>...će biti kada nakon slova N (nun) koje na sebi nema nikakva znaka (sakin) ili jednog od tenvina dođe slovo B (ba)</p>	<p>Ovo pravilo je označeno jednim malim slovom M (mim) koje se nalazi iznad slova N (nun) koje je bez ikakva znaka ili uz tenvin. U ovom slučaju umetnutu slovo M (mim) čemo čitati kroz nos i dvije riječi između kojih se nalazi spojiti.</p> <p style="text-align: center;">أَيْمَ بَثْنَةٍ</p>
<p>IZHAR</p>	<p>...će biti kada nakon slova N (nun) koje je sa sukunom ili jednog od tenvina dođe jedno od sljedećih slova:</p> <p>ELIF, HA, HE, AJN, GAJN</p>	<p>Ovo pravilo ćemo primjeniti tako što ćemo slovo N (nun) i tenvine čitati čisto, bez uklapanja</p> <p style="text-align: center;">عَذَابٌ أَلَيْمٌ سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ</p>
<p>IHFĀ</p>	<p>...će biti kada nakon slova N (nun) koje na sebi nema nikakva znaka ili jednog od tenvina dođe jedno od petraest slova:</p> <p>TA, SA, DŽIM, DAL, ZAL, ZA, SIN, ŠIN, SAD, DAD, TA, ZA, FA, QAF, KAF</p>	<p>Ovo pravilo ćemo primjeniti tako što ćemo slovo N (nun) i tenvine čitati čisto, bez uklapanja</p> <p style="text-align: center;">قَرَدٌ خَسِينٌ مِنْهُ</p>
		<p>U ovom slučaju slovo N koje na sebi nema nikakva znaka, kao i ovaj glas koji se nalazi u svakom TENVINU ćemo čitati kroz nos.</p> <p style="text-align: center;">وَمِنْ ذَرِيْتَنَا مِنْ سَفَهٍ</p>
		<p style="text-align: center;">أَمْ قَدْ أَنْزَلَ كَثِيرٍ</p>
	<p style="text-align: center;">مَرْضٌ فَزَادَهُمْ</p>	

<p>LAFZATULLAH</p> <p>Lafzatullah je pravilo koje određuje pravilan izgovor riječi ALLAH.</p> <p>Riječ ALLAH izgovaramo na dva načina: TANKO i KRUPNO. To podrazumjeva tanko i krupno izgovaranje slova L u riječi ALLAH.</p>	<p>Riječ Allah izgovarat čemo krupno kada se prije ove riječi nalazi slovo sa vokalom E (fetha) ili vokalom U (damma) kao i kada se ova riječ nalazi na početku učenja.</p> <p>Riječ ALLAH izgovarat čemo tanko kada se prije ove riječi nalazi slovo sa vokalom I (kesra).</p>	<p>KRUPNO</p> <p>وَاللَّهُ مِنَ اللَّهِ وَعْدَ اللَّهِ</p>	<p>TANKO</p> <p>بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ</p>	<p>وَلَقَدْ أَحَدَ اللَّهُ بِالْحَقِّ</p>
<p>HUKMU-R-RA</p> <p>Slovo R čemo izgovarati TANKO kad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. na slovu R bude vokal I (kesra); 2. kad na njemu bude sukun, a prije njega slovo sa vokalom I; 3. kad je prije njega harfu-lin. 	<p>HUKMU-R-RA je pravilo koje određuje pravilan izgovor slova R (RA). Slovo R možemo izgovoriti na dva načina: TANKO i KRUPNO.</p> <p>Slovo R čemo izgovarati KRUPNO kad:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. na slovu R bude vokal E ili U; 3. kad je ono sa sukunom, a prije njega bude slovo sa sukunom, a prije tog slova slovo sa vokalom E ili U. 	<p> KRUPNO</p> <p>رَبُّكُمْ مُنَبِّرٌ حَلِيلٌ خَيْرٌ</p>	<p>TANKO</p> <p>رَبُّكُمْ شَرِّيْرٌ ذَكَرٌ كَبِيرٌ مُنَبِّرٌ حَلِيلٌ خَيْرٌ</p>	<p>Postoje tri vrste KALKALE:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. KALKALA SUGRA biće kada se u sredini riječi nađe jedno od pet pomenutih slova sa sukunom. 2. KALKALA KUBRA će biti kada na kraju riječi dođe jedno od pet slova sa sukunom na sebi. 3. KALKALA EKBER će biti kada na kraju jedne riječi dođe jedno od pet slova sa tešidom i sukunom na sebi.
<p>KALKALA</p>	<p>KALKALA podrazumijeva odskakanje određenih slova kada budu sa sukunom. Ta slova su: Q, T, B, DŽ, D</p> <p>ك ب د ج</p>	<p>ك ب د ج</p>	<p>أَصَرْحَمْ</p>	<p>يَغْوِنَهَا</p>